

Dokument s plenarne sjednice

**B10-0055/2025 }
B10-0056/2025 }
B10-0057/2025 }
B10-0058/2025 }
B10-0059/2025 } RC1**

20.1.2025

ZAJEDNIČKI PRIJEDLOG REZOLUCIJE

podnesen u skladu s člankom 136. stavcima 2. i 4. Poslovnika,

koji zamjenjuje sljedeće prijedloge rezolucija:

B10-0055/2025 (Renew)
B10-0056/2025 (Verts/ALE)
B10-0057/2025 (PPE)
B10-0058/2025 (S&D)
B10-0059/2025 (ECR)

o potrebi za djelovanjem kao odgovoru na kontinuirano ugnjetavanje i lažne izbore u Bjelarusu
(2024/3014(RSP))

Ondřej Kolář, Michael Gahler, Andrzej Halicki, Sebastião Bugalho, David McAllister, Tomas Tobé, Željana Zovko, Isabel Wiseler-Lima, Nicolás Pascual de la Parte, Mika Aaltola, Wouter Beke, Krzysztof Brejza, Daniel Caspary, Rasa Juknevičienė, Sandra Kalniete, Seán Kelly, Łukasz Kohut, Andrey Kovatchev, Miriam Lexmann, Reinhold Lopatka, Antonio López-Istúriz White, Ana Miguel Pedro, Paulius Saudargas, Liesbet Sommen, Davor Ivo Stier, Michał Szczerba, Alice Teodorescu Măwe,

RC\1313607HR.docx

PE768.970v01-00 }
PE768.971v01-00 }
PE768.972v01-00 }
PE768.973v01-00 }
PE768.974v01-00 } RC1

Ingeborg Ter Laak, Matej Tonin, Milan Zver

u ime Kluba zastupnika PPE-a

Yannis Maniatis, Nacho Sánchez Amor, Tobias Cremer

u ime Kluba zastupnika S&D-a

Adam Bielan, Mariusz Kamiński, Małgorzata Gosiewska, Alberico

Gambino, Aurelijus Veryga, Michał Dworczyk, Joachim Stanisław

Brudziński, Ondřej Krutílek, Sebastian Tynkkynen, Rihards Kols, Jaak

Madison, Ivaylo Valchev

u ime Kluba zastupnika ECR-a

Helmut Brandstätter, Petras Auštrevičius, Dan Barna, Eubica Karvašová,

Michał Kobosko, Nathalie Loiseau, Jan-Christoph Oetjen, Urmas Paet,

Eugen Tomac, Lucia Yar, Dainius Žalimas

u ime Kluba zastupnika Renew

Mārtiņš Staķis

u ime Kluba zastupnika Verts/ALE-a

Rezolucija Europskog parlamenta o potrebi za djelovanjem kao odgovoru na kontinuirano ugnjetavanje i lažne izbore u Bjelarusu (2024/3014(RSP))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Bjelarusu,
 - uzimajući u obzir zaključke Vijeća o Bjelarusu od 12. listopada 2020. i 19. veljače 2024. te zaključke Europskog vijeća o Bjelarusu od 21. i 22. listopada 2021.,
 - uzimajući u obzir izjave Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 1. kolovoza 2024. o oslobađanju niza političkih zatvorenika i od 26. veljače 2024. o parlamentarnim i lokalnim izborima te izjavu od 8. kolovoza 2023., koju je Visoki predstavnik dao u ime EU-a povodom treće obljetnice namještenih predsjedničkih izbora,
 - uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima, Povelju UN-a, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima te druge međunarodne instrumente o ljudskim pravima čiji je potpisnik i Bjelarus,
 - uzimajući u obzir izvješće Ureda Visokog povjerenika UN-a za ljudska prava (OHCHR) od 25. ožujka 2024. o stanju ljudskih prava u Bjelarusu uoči predsjedničkih izbora 2020. i nakon njih,
 - uzimajući u obzir rezoluciju Opće konferencije Međunarodne organizacije rada (MOR) od 12. lipnja 2023. o mjerama u vezi s Bjelarusom, čije je poduzimanje preporučilo Upravno tijelo u skladu s člankom 33. Ustava MOR-a,
 - uzimajući u obzir članak 136. stavke 2. i 4. Poslovnika,
- A. budući da je tridesetogodišnja autoritarna vladavina Aljaksandra Lukašenke u Bjelarusu obilježena sustavnom represijom političkih protivnika i disidenata, uključujući prisilni nestanak Lukašenkinih kritičara; budući da od namještenih predsjedničkih izbora održanih u kolovozu 2020. nezakoniti Lukašenkin režim uz rusku potporu sustavno vrši represiju nad političkim aktivistima, civilnim društvom, borcima za ljudska prava, odvjetnicima, novinarima, umjetnicima, vjerskim vođama, sindikalistima i drugim skupinama u Bjelarusu i inozemstvu, pri čemu je proizvoljno pritvorio desetke tisuća ljudi;
- B. budući da, s obzirom na namještene predsjedničke izbore održane 2020. te brutalnu represiju koja je uslijedila, EU i njegovi brojni demokratski partneri nisu priznali rezultate izbora ni Aljaksandra Lukašenku kao legitimnog vođu i predsjednika Bjelarusu;
- C. budući da je, prema podacima Centra za ljudska prava „Viasna”, više od 1250 političkih zatvorenika i dalje pritvoreno u Bjelarusu u uvjetima koji ugrožavaju njihove živote te

da su mnogi od tih zatvorenika krhkog zdravlja; budući da je nekoliko političkih zatvorenika umrlo u pritvoru, njih četvero samo tijekom 2024.; budući da se politički zatvorenici suočavaju s mučenjem, uskraćivanjem zdravstvene skrbi, ograničenjem posjeta odvjetnika i članova obitelji te da ih se zatvara u samice; budući da se od ljeta 2020. godine 3697 osoba smatra političkim zatvorenicima; budući da je samo 2024. dokumentirano više od 8800 slučajeva politički motiviranog progona, uključujući uhićenja, pritvaranja, otpuštanja i druge oblike represije usmjerene na političke zatvorenike, njihove obitelji i odvjetnike, aktiviste, novinare, svećenike, liječnike, bjeloruske državljane povratnike i druge;

- D. budući da je više međunarodnih organizacija, uključujući OHCHR, dokumentiralo sustavna kršenja ljudskih prava u Bjelarusu, uključujući mučenje, proizvoljno pritvaranje, zatvaranje ili druge oblike teškog lišavanja slobode, prisilne nestanke, progon na političkoj osnovi i gušenje sloboda, što prema međunarodnom pravu predstavlja zločine protiv čovječnosti; budući da je Litva u rujnu 2024. slučaj Bjelarusu uputila Uredu tužitelja Međunarodnog kaznenog suda i zatražila da istraži određene zločine protiv čovječnosti koje je počinio Lukašenkin režim;
- E. budući da nezakoniti bjeloruski režim planira održati lažne predsjedničke izbore 26. siječnja 2025. te da na njima Lukašenka nastoji osigurati svoj sedmi mandat; budući da je Središnje izborno povjerenstvo Bjelarusu na popis kandidata stavilo Lukašenkku i još četiri „kandidata” *pro forma*; budući da se trenutačna predsjednička izborna kampanja provodi u okruženju ozbiljne represije te da ne ispunjava ni minimalne standarde za održavanje demokratskih izbora; budući da je demokratskim kandidatima sudjelovanje zabranjeno, da je sloboda medija strogo ograničena, da se glasači suočavaju sa zastrašivanjem te da nepostojanje neovisnog promatranja izbora dodatno narušava legitimnost izbornog postupka;
- F. budući da parlamentarni i lokalni izbori održani 25. veljače 2024. te predstojeći lažni predsjednički izbori koji će se održati 26. siječnja 2025. pokazuju da režim ne poštuje demokratske norme s obzirom na to da se izbori u Bjelarusu strogo kontroliraju, da sve kandidate prethodno odobravaju državne vlasti, da demokratske stranke ne smiju sudjelovati, a biračima se ne nudi stvarni izbor; budući da je izborna kampanja obilježena pritvaranjem pojedinaca koji su sudjelovali u kampanjama drugih kandidata na predsjedničkim izborima 2020. i očitom spremnošću za snažno suzbijanje neslaganja;
- G. budući da je, prema podacima Centra za ljudska prava „Viasna”, od srpnja do rujna 2024. pritvoreno najmanje 360 osoba, te da su brojni demokratski vođe, uključujući dobitnika Nobelove nagrade za mir Alesa Bjaljackog, Mariju Kaljesnjikavu, Viktara Babariku, Pavela Sjevjarinjeca, Sjargeja Cihanouskog, Mikalaja Statkeviča i druge i dalje u zatvoru; budući da je najmanje osam političkih zatvorenika trenutačno pritvoreno bez mogućnosti komuniciranja s vanjskim svijetom;
- H. budući da je Lukašenkin režim pojačao pritisak na osoblje zapadnih diplomatskih misija akreditiranih u Bjelarusu, kao i na druge strance; budući da je bjeloruski KGB ispred ureda Delegacije EU-a uhitio Mikalaja Hilu, lokalnog člana osoblja Delegacije EU-a u

Bjelarusu, te da se on od travnja 2024. nalazio u istražnom zatvoru, a u prosincu 2024. osuđen je na četiri godine zatvora; budući da ga je Centar za ljudska prava „Viasna” uvrstio na popis političkih zatvorenika; budući da su dva japanska državljanina nedavno pritvorena na temelju izmišljenih optužbi da su „djelovali kao agenti”;

- I. budući da je Lukašenka 2024. pomilovao više od 200 političkih zatvorenika kako bi Zapad ukinuo neke od svojih sankcija; budući da se politička uhićenja nastavljaju unatoč tim pomilovanjima, pri čemu je samo 2024. na temelju političkih optužbi osuđena najmanje 1721 osoba;
- J. budući da je Savez sindikata Bjelarusu odavno uključen u strukturu vlade Lukašenkina režima te da se smatra da ima važnu ulogu u organizaciji krivotvorenja izbornih rezultata;
- K. budući da bjeloruski režim zakone protiv ekstremizma koristi kako bi ometao medijske kuće u njihovu radu, da je većina neovisnih medija označena kao „ekstremistička” te da je pritvoreno najmanje 45 predstavnika medija, dok se njih oko 400 nalazi u egzilu, a ostali su izloženi uznemiravanju i zlostavljanju; budući da neovisni mediji, kao što su Belsat TV, Charter 97, Nexta, Radio Racyja, Radio Svaboda i drugi, imaju ključnu ulogu u pružanju neophodnih informacija te da služe kao platforma za demokratske glasove; budući da bjeloruske vlasti koriste nadzor, cenzuru na internetu i dezinformacije, čime se jača digitalni autoritarizam te se ugrožavaju izgledi za slobodne i poštene izbore 2025.; budući da bjeloruski propagandisti redovito šire dezinformacije o državama članicama EU-a i njihovim dužnosnicima te onemogućavaju pristup informacijama;
- L. budući da je od 2020. više od 500 000 bjeloruskih državljanina bilo prisiljeno pobjeći iz zemlje, pri čemu se neki i dalje suočavaju s progonom koji provodi Lukašenkin režim, uključujući suđenja u odsutnosti, prijetnje sigurnosnih snaga i pritiske na rodbinu, oduzimanje imovine i druga ograničenja;
- M. budući da je pod Lukašenkom pogubljeno više od 250 osoba osuđenih na smrt; budući da je Bjelarus i dalje jedina zemlja u Europi i srednjoj Aziji koja je zadržala smrtnu kaznu te da je 2022. njezino područje primjene prošireno na nejasno definirana teroristička djela, a 2023. i na „izdaju države”;
- N. budući da su represivne mjere u Bjelarusu sve više usmjerene na vjersku slobodu, uz nedavno donošenje zakona o slobodi savjesti i vjerskih organizacija, što predstavlja ozbiljnu prijetnju pravima i postojanju vjerskih zajednica; budući da je ta represija usmjerena i na vjerske vođe, kako je vidljivo i iz nedavne presude kojom je katolički svećenik Henrik Akalatovič osuđen na 11 godina zatvora na temelju izmišljenih optužbi za veleizdaju, što je prvi takav slučaj protiv katoličkog svećenstva u Bjelarusu;
- O. budući da se Lukašenkin režim pokazao ključnim za Putina, omogućivši ruskim snagama pristup bjeloruskom teritoriju s kojeg su pokrenule sveobuhvatnu invaziju na Ukrajinu; budući da je Lukašenkin režim odgovoran za zločine protiv ukrajinske djece, uključujući uspostavu kampova za preodgoj u cilju političke indoktrinacije i militarizacije; budući da pomaže Rusiji i drugima da destabiliziraju EU i potkopaju

europske težnje među susjedima EU-a, posebno korištenjem migracija kao oružja na granicama EU-a i legitimizacijom autokratskog režima Bidzine Ivanišvilija u Gruziji;

- P. budući da je EU nametnuo ciljane sankcije Bjelarusu kao odgovor na namještene izbore održane 2020., kršenja ljudskih prava i sudjelovanje Bjelarusu u ruskoj ratnoj agresiji na Ukrajinu, uključujući trgovinska ograničenja te sankcije za 287 pojedinaca, među kojima je i Lukašenka, i 39 subjekata;
- Q. budući da Lukašenkin režim uz rusku pomoć zaobilazi neke od tih sankcija jer ima povlašten pristupom tržištu i koristi se ruskom infrastrukturom; budući da izvješća pokazuju da BelAZ, sankcionirani bjeloruski proizvođač kamiona, zaobilazi sankcije rastavljanjem kamiona u Bjelarusu i slanjem dijelova u EU na ponovno sastavljanje pod različitim nazivima robnih marki;
- ponovno ističe da ne priznaje izbor Aljaksandra Lukašenke na položaj predsjednika Bjelarusu; trenutačni režim u Bjelarusu smatra nelegitimnim, nezakonitim i kriminalnim; ponovno potvrđuje nepokolebljivu potporu bjeloruskom narodu u ostvarivanju demokracije, slobode i ljudskih prava;
 - osuđuje nedostatak slobode, pravednosti i transparentnosti uoči tzv. predsjedničkih izbora u Bjelarusu i poziva EU, njegove države članice i međunarodnu zajednicu da kategorički odbace predstojeće izbore u Bjelarusu i predizbornu kampanju kao prijevaru jer ne ispunjavaju minimalne međunarodne standarde demokratskih izbora; poziva EU, države članice i međunarodnu zajednicu da i nakon 26. siječnja 2025. ne priznaju legitimitet Aljaksandra Lukašenke kao predsjednika te poziva na održavanje slobodnih i poštenih izbora u Bjelarusu;
 - osuđuje aktualna teška kršenja ljudskih prava i demokratskih načela u Bjelarusu, koja su se dodatno pojačala uoči takozvanih predsjedničkih izbora; osuđuje sustavnu represiju u Bjelarusu, koja uključuje proizvoljna uhićenja, mučenje, uznemiravanje, zlostavljanje pritvorenika, trajno nekažnjavanje te strukturni nedostatak poštovanja pravičnog postupka i poštenih suđenja; ponavlja zahtjev za trenutačno i bezuvjetno puštanje na slobodu svih pojedinaca pritvorenih u Bjelarusu zbog njihovih političkih stajališta, uz naknadu i ponovnu uspostavu njihovih prava; zahtijeva okončanje represije nad političkim protivnicima i bjeloruskom javnošću;
 - ponavlja poziv bjeloruskim vlastima da poštuju prava pritvorenika, pruže im medicinsku skrb i omoguće pristup odvjetnicima, obiteljima i međunarodnim organizacijama;
 - izražava ozbiljnu zabrinutost zbog stanja političkih zatvorenika, uključujući Mariju Kaljesnjikavu, Sjargeja Cihanouskog, Alesa Bjaljackog, Mikalaja Statkeviča, Mikalaja Hilu, Valjancina Stefanoviča, Maksima Znaka, Viktara Babarike, Igara Losika, Andreja Pačobuta, Palinu Šarenda-Panasjuk; Uladzimira Mackeviča, Marfu Rabkovu, Uladzimira Labkoviča, Aljaksandra Jarašuka, Janu Pinčuk, Mikalaja Bankoua, Andreja Navickog, Henrika Akalatoviča, Uladzimira Knjigu, Dmitrija Kučuka, Pavela Sjevjarinjeca i ostale, od kojih se mnogi suočavaju s teškim zdravstvenim problemima bez pristupa odgovarajućoj zdravstvenoj skrbi te trpe izolaciju, zlostavljanje i mučenje;

6. smatra da uhićenje Mikalaja Hile, člana lokalnog osoblja Delegacije EU-a u Minsku, i politički motivirane optužbe protiv njega čine kršenje diplomatske prakse prema EU-u; poziva EU i države članice da čim prije iznađu vjerodostojan odgovor;
7. pohvaljuje otpornost bjeloruskog civilnog društva i demokratskih snaga; ponovno izražava nepokolebljivu solidarnost s bjeloruskim narodom i potporu njegovim legitimnim težnjama za demokratskom i europskom budućnošću; izražava solidarnost s bjeloruskim demokratskim snagama i organizacijama civilnog društva u njihovim naporima za uspostavu suverenog, demokratskog i prosperitetnog Bjelorusa; i dalje je predan suradnji s demokratskim snagama, civilnim društvom i neovisnim medijima u korist bjeloruskog naroda;
8. poziva EU i države članice da nastave istraživati kršenja ljudskih prava u Bjelarusu te da podrže mjere za preuzimanje odgovornosti, među ostalim preko univerzalne nadležnosti; poziva EU i države članice da na temelju univerzalne nadležnosti istraže zločine protiv čovječnosti koje je Lukašenkin režim počinio u Bjelarusu i na teritoriju EU-a te da, na temelju primjera Litve, od Međunarodnog kaznenog suda zatraže istragu o stanju u Bjelarusu u mjeri u kojoj je to moguće te da razmotre uspostavu međunarodnog suda za kazneni progon zločina Lukašenkina režima; poziva države članice da dopuste bjeloruskim odvjetnicima koje je režim protjerao da obavljaju djelatnost na teritoriju EU-a kako bi pružili pravnu pomoć progonjenim bjeloruskim državljanima;
9. ističe neprocjenjiv rad boraca za ljudska prava i predstavnika civilnog društva prisutnih u Bjelarusu u praćenju teških kršenja ljudskih prava i zločina protiv čovječnosti koji se provode u toj zemlji, njihovu dokumentiranje i izvješćivanje o njima kako bi se osiguralo utvrđivanje odgovornosti i pravda za žrtve;
10. ponavlja poziv EU-u i državama članicama da podrže političke zatvorenike i njihove obitelji, među ostalim tako što će zahtijevati dokaze o tome gdje se politički zatvorenici nalaze, tražiti njihovo puštanje na slobodu, pojednostaviti postupke dobivanja viza i osobnih isprava za osobe koje bježe iz Bjelorusa te pružati mogućnost rehabilitacije i ostale vrste potpore; poziva delegaciju EU-a i veleposlanstva država članica u Bjelarusu da nastave promatrati i pratiti suđenja svim političkim zatvorenicima;
11. ističe važnost zaštite bjeloruskih državljana u egzilu od progona Lukašenkina režima te pružanja mogućnosti zakonitog boravka i rada u EU-u; poziva EU i države članice da pokrenu pitanje zlouporabe međunarodnih uhiđenih naloga unutar Interpola te poziva predmetne države da ne izručuju bjeloruske građane koji su pobjegli od režima i koji će se suočiti s progonom nakon povratka u Bjelarus;
12. osuđuje činjenicu da su se represivne mjere u Bjelarusu proširile te da sad, donošenjem zakona o slobodi savjesti i vjerskim organizacijama, obuhvaćaju i napade na vjersku slobodu, čime se teško krši temeljno pravo na slobodu vjeroispovijesti, savjesti i uvjerenja; apelira na Lukašenkin režim da odmah zaustavi progon vjerskih zajednica i crkvi;
13. poziva na nastavak potpore EU-a bjeloruskim demokratskim snagama pod vodstvom

Svjatlane Cihanouske; ponavlja da je potrebno pružiti potporu bjeloruskim demokratskim snagama, civilnom društvu, studentima, novinarima, vođama sindikata, stručnjacima u egzilu i ostalima tako što će im se osigurati vize, stipendije, bespovratna sredstva i mogućnosti umrežavanja; potiče predstavnike demokratskih snaga Bjelarusu na održavanje i promicanje jedinstva;

14. osuđuje sudjelovanje Lukašenkina režima u agresivnom ratu Rusije protiv Ukrajine te njegovo namjerno podređivanje Bjelarusu Rusiji u takozvanom državnom savezu koji obuhvaća političku, geopolitičku, gospodarsku, vojnu i kulturnu sferu; ponavlja potrebu za pružanjem doprinosa jačanju bjeloruskog nacionalnog identiteta i bjeloruskog jezika te za borbom protiv iskrivljavanja bjeloruske povijesti i manipuliranja njome, što Lukašenkin režim čini zajedno s Kremljom i njegovim pomagačima;
15. potiče EU i njegove međunarodne partnere na to da prošire i postrože sankcije protiv pojedinaca i subjekata odgovornih za represiju u Bjelarusu i za sudjelovanje Bjelarusu u ruskoj ratnoj agresiji na Ukrajinu te da istodobno uklone nedostatke u postojećim sankcijama; poziva EU da sankcionira bjeloruske subjekte i pojedince odgovorne za prisilni rad političkih zatvorenika, kao i robu proizvedenu s pomoću tog prisilnog rada;
16. potiče EU i međunarodne partnere da odmah utvrde i zamrznu imovinu bjeloruskog vodstva i s njim povezanih bjeloruskih subjekata uključenih u ruska ratna djelovanja, kao i imovinu subjekata i pojedinaca koji vode Lukašenkinu takozvanu izbornu kampanju, uključujući Savez sindikata Bjelarusu, kao što su Jurij Sjanko, Hanna Varfolomjejeva i Valerij Kursevič, te da pronađu zakonite načine za zapljenu te imovine; poziva trgovačka društva iz EU-a i sa Zapada da prekinu aktivnosti u Bjelarusu;
17. poziva EU i države članice da nastave upozoravati na stanje u Bjelarusu u svim relevantnim međunarodnim organizacijama, posebno u Organizaciji za europsku sigurnost i suradnju, UN-u i njegovim specijaliziranim tijelima te u MOR-u, radi jačanja međunarodne kontrole u pogledu kršenja ljudskih prava i međunarodnog djelovanja u vezi sa stanjem u Bjelarusu; poziva države članice da osiguraju kontinuirano dokumentiranje zločina koje je počinio Lukašenkin režim i preuzimanje odgovornosti za njih, da intenziviraju ispitivanje stanja ljudskih prava u Bjelarusu, koje provodi OHCHR, pružanjem bezrezervne potpore Skupini neovisnih stručnjaka UN-a za stanje ljudskih prava u Bjelarusu i zadržavanjem mandata posebnog izvjestitelja UN-a za ljudska prava u Bjelarusu radi kontinuiranog praćenja aktualnih kršenja ljudskih prava;
18. osuđuje nezakonit premještaj više tisuća djece, uključujući siročad, iz ukrajinskih područja pod ruskom okupacijom u tzv. „rekreacijske kampove” u Bjelarusu, gdje su podvrgnuta rusifikaciji i indoktrinaciji; oštro osuđuje sudjelovanje bjeloruskog Crvenog križa u nezakonitoj deportaciji ukrajinske djece;
19. oštro osuđuje činjenicu da se Lukašenkin režim služi migracijama kako bi destabilizirao susjedne države članice EU-a organiziranim nezakonitim migracijskim tokovima, pri čemu se krše ljudska prava i iskorištavaju ranjivi pojedinci te se prijeti regionalnoj stabilnosti; poziva EU i države članice da surađuju na pronalaženju koordiniranog odgovora kako bi se suzbila ta hibridna prijetnja uz istodobnu zaštitu vanjskih granica

EU-a te zaštitu prava i sigurnosti ranjivih pojedinaca;

20. potiče Bjelarus da izmijeni sve smrtne kazne, uvede moratorij na smrtnu kaznu i radi na njezinu trajnom ukidanju;
21. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, relevantnim institucijama EU-a, vladama i parlamentima država članica, Organizaciji za europsku sigurnost i suradnju, Vijeću Europe, Visokom povjereniku UN-a za ljudska prava, vladi Japana, predstavnicima bjeloruskih demokratskih snaga te *de facto* vlastima Republike Bjelarus.